

MÜNDƏRİCAT

PROLOQ.....	6
BİRİNCİ FƏSİL. NEMEY ŞİRİ.....	14
İKİNCİ FƏSİL. LERNEY ƏJDAHASI.....	44
ÜÇÜNCÜ FƏSİL. KERİNEY MARALI.....	71
DÖRDÜNCÜ FƏSİL. ERİMAN QABANI.....	92
BƏŞİNCİ FƏSİL. AVĞİ TÖVLƏLƏRİ.....	117
ALTINCI FƏSİL. STİMFAL QUŞLARI.....	141
YEDDİNCİ FƏSİL. KRİT ÖKÜZÜ.....	166
SƏKKİZİNCİ FƏSİL. DİOMEDİN ATLARI.....	199
DOQQUZUNCU FƏSİL. İPPOLİTANIN KƏMƏRİ.....	223
ONUNCU FƏSİL. HERİONUN NAXIRI.....	242
ON BİRİNCİ FƏSİL. HESPERİDİN ALMALARI.....	267
ON İKİNCİ FƏSİL. SERBERİN RAM EDİLMƏSİ.....	287

PROLOQ

Erkül Puaronun mənzilində hər şey müasir dəbə uyğun gəlirdi. Qapı və pəncərələrin dəstək və rəzələri xrom kimi parıldayır, kreslolar isə çox yumşaq olmasına rəğmən zabitəli görünüşü ilə fərqlənirdi. Bu kreslolardan birində – düz ortada təmkinli Erkül Puaro əyləşmişdi. Onunla üzbəüz kreslodə isə Puaronun ehtiyat üçün saxladığı “Şato Muton-Rotşild”dən ləzzətlə içərək Oksford Universitetinin Elmi Tədqiqat Kollecinin professoru Börtön oturmuşdu. Onda təmizlikdən əsər-əlamət yox idi. Şişman, daim səliqəsiz olan bu insanın ağarmış cod saçları altında al-qırmızı və yumşaq sifəti sanki şölə saçdı. Onun xışıltılı səslə altdan-altdan gülməyi və ətrafda hər şeyi külə bulaşdırmaq kimi vərdişi vardı, odur ki, Puaro nəzakətlə külgabını ona tərəf itələsə də faydası olmadı.

– Lütfən söyləyin, Puaro, – təkidlə dedi, – niyə məhz Erkül?

– Siz mənim xaç adımlı nəzərdə tutursunuz?

– Bunu xaç adı hesab etmək çətindir. Bəs belə qeyri-adilik haradandır? Ata fantaziyasıdır? Ana inadıdır? Ailəvi ənənədir? Axı səhv etmərsə, yaddaşım əvvəlki kimi iti olmasa belə, sizin Axill adlı bir qardaşınız da vardı...

Puaronun yaddaşı Axill Puaronun karyerasının təfərrüatlarına qayıtdı. Həqiqətənmi, belə bir şey baş vermişdi?

– Olub, amma az müddətdə, – Puaro gülümsəyərək cavab verdi.

Professor Börtön nəzakətlə mövzunu dəyişdi.

– Yaxşı olar ki, insanlar övladlarına ad verəndə diqqətlə seçsinlər, – deyər o, düşündüklərini ucadan dilə gətirdi. – Bax mənim xatun qızlıqlarımdan birinin adı Blanş idi, amma qız çox qara idi, eynilə qaraçı qızları kimi! Bir başqasına isə Dərdli Dərdre adı vermişdilər, halbuki şəxsən mən ömrümdə onun qədər şən insan görməmişəm! Peyşens adı verilən qıza isə, mən deyərdim, gərək ona Kəmhövsələ adı veriləydi, vəssalam! Dianaya gəldikdə, – qoca klassika alimi ürpəşdi, – bəli, Diana adlı bu qızın yaşı on beş, çəkisi isə indi on iki stoundur (76 kq). Valideynləri deyirlər ki, bu, uşaqlıq şişmanlığıdır, hərçənd mən buna tam əmin deyiləm. Bax belə işlər, Diana! Onlar qıza Helen adı vermək istəyirdilər, amma burada da mən sipər oldum. Belə ata-ana ilə gözəl Helen adı səsləşmir! Əslində, qızın nənəsi də elə bir gözəlliyə malik deyil. Onları uşağa Marta, yaxud Ketrin adı vermələri üçün dilə tutmaqdan, az qala, səsim batmışdı, amma mümkün oldumu?! Valideynlər də lap möcüzədirlər... Gülməkdən professorun dolu çöhrəsi qırışdı.

Puaro zənlə ona baxırdı.

– Sizə bir fantastik əhvalat danışacağam: Atanız və rəhmətlik missis Holms oturub düyməsiz uşaq köynəyi tikə-tikə sizə ad vermək üçün məsləhətləşirlər: Axill, Erkül, Şerlok, Maykroft...

Həmsöhbətinin coşqunluğu Puaronu az həyəcanlandırmadı.

– Güman edirəm, siz mənim xarici görkəmcə Herakla tam oxşamadığıma işarə vurursunuz?

Professor Börtön Puaronun tarım çəkilməmiş zolaqlı şalvar, qara pencək, şıq kəpənək-qalstuk, hətta laklı çəkmələrinə, yumurtaya bənzəyən başına, uzun bıqlarına nəzər saldı.

– Düzünə qalsa, Puaro, ona “heç bənzəmirsiniz”. Görünür, klassik dilləri öyrənməyə az cəhd göstərmisiniz.

– Elədir.

– Təəssüf. Çox şey itirmisiniz. Məncə, bunu hər kəs öyrənməlidir.

– Eybi yoxdur, mən bunlarsız da istədiklərimə nail olmuşam, – Puaro çiyinlərini atdı.

– Nail olmuşam?! Necə ola bilər?! Tamamilə yanlış düşüncədir. Axı məsələ təkcə bunda deyil. Klassik təhsil sürətli uğur qazanmaq üçün nərdivan deyil, müasir qiyabi mühasibat kursları deyil! Burada söhbət işdən yox, asudə vaxtdan gedir. Özünüz düşünün, ildən-ilə işdən uzaqlaşmağa, öz kefinizlə yaşamağa meyliniz artır, bəs onda asudə vaxtlarınızda nə edəcəksiniz?

Puaronun cavabı artıq hazır idi.

– Mən ciddi surətdə qabaq yetişdirməklə məşğul olmağa hazırlaşırım.

– Qabaq? – Börtön heyran içində öz-özünə donqulandı. – O iyrənc şit, sulu bitkini?

– İş də elə bundadır, – Puaro ruhlandı. – Bu tərəvəzin şirin olması o qədər də vacib deyil.

– Əlbəttə, əgər onların üstünə pendir, soğan, yaxud ağ sous töksəniz...

– Yox, mən tamam başqa şeydən danışırım. Mən qabaq bitkisinin dadını dəyişmək istəyirəm. Onlara elə bir buket vermək olar ki... Bunu deyib Puaro gözlərini yarı qapayaraq dodaqlarını yaladı.

– Siz nə danışırırsınız, dostum, axı bu, klaret üzümünün şərabı deyil. “Buket” sözünə çatanda Börtönün yadına dirşeyinin yanındakı qədəh düşdü. O, şərabdan ləzzətlə qurtum-qurtum içməyə başladı.

– Əla şərabdır. Çoxdan beləsini içməmişdim, – Börtön razılıqla başını tərpətdi. – Qabaq yetişdirməyə gəldikdə isə bu, adi bir zarafat idi. Siz ki, – professorun üzündə aydın dəhşət göründü, – əlinizə yaba götürüb ləklərə peyın tökməyə, yaxud əkdüyünüz qabaqlara hansısa murdar içində isladılmış yun qaytanların köməylə gübrə verməyə hazırlaşmırsınız.

– Deyəsən, siz qabaq becərilməsi üzrə əməlli-başlı mütəxəssisiniz, – Puaro heyranətini gizlətmədi.

– Şəhər kənarına gedəndə bağbanların onların nazını necə çəkdiklərini görmüşəm. Yox, Puaro, ciddi sözümdür, belə hobbi olmaz! Müqayisə edin, – birdən professorun səsi ehtiramlı, yumşaq və qayğıkeş oldu, – alçaq tavanlı uzun otaqda üstünə kitablar düzülmüş buxarının yanında, hökmən kvadrat yox, uzun otaqdakı kreslo, qarşınızdakı stolun üstündə şirin portveyn şərabıyla dolu qədəh, əlinizdə isə açıq kitab. Siz müəliə etdikcə zaman geridə qalır.

Bundan sonra Börtön ucadan yunancadan tərcüməni sitat gətirdi:

– Əlbəttə, yunan orijinalının həqiqi ruhunu siz heç vaxt duymayacaqsınız.

Professor öz ilhamından elə vəcdə gəldi ki, sanki bir anlığa Puaronu da unutdu. Puaro isə birdən-birə içində vicdan əzabına bənzər bir duyğu hiss etdi. Bəlkə o, doğrudan da, özünü hansısa mühüm, görünməz ruhi zənginlikdən məhrum etmişdir? Puaronu kədər və peşmanlıq hissi bü-

rüdü. Bəli, gərək klassik dillərlə məşğul olaydı, özü də çoxdan. Təəssüf ki, artıq gecdir. Professor Börtönün səsi onu kədərli düşüncələrdən ayırdı.

– Bu nədir, doğrudan, asudəliyə hazırlaşırsınız?

– Bəli.

– Alınmaz, – Börtön rişxəndlə güldü.

– Yox, inanın ki, belədir.

– Sizi əmin edirəm, bunu edə bilməyəcəksiniz, çünki öz işinə hədsiz bağlı olan insansınız.

– Artıq hər şeyi hazırlamışam. Cəmi bir neçə işim qalıb, bununla da fəaliyyətim başa çatacaq, – Puaro yüngül izahat verdi.

– Hamı belə deyir, – professor qımışdı. Amma əvvəlcə bir-iki iş, bunun ardınca bir başqası başlayır və beləcə davam edir. Puaro, bu, bir növ, primadonnanın vida gecəsi kimi bir şeydir.

Çalsaqlı xeyirxah cırtıdan, altdan-altdan gülərək astaca yerindən qalxdı.

– Siz Herakl deyilsiniz, – deyə o, aydınlıq gətirdi. Çünki Herakl lazım olanda qoçaqlıq göstərirdi, siz isə sənətə olan marağınıza görə... Bax görərsiniz, cəmi bir ildən sonra hər şey əvvəlki kimi olacaq, qabaq bitkisi isə, – bu yerdə o, yenə ürpəşdi, – elə şirin olaraq qalacaq.

Professor Börtön vidalaşaraq təmkinlə kvadrat otağı və bizim hekayətimizi tərk etdi. O bu yolları qayıtmamaq üçün keçirdi. Börtöndən qalan yeganə şey onun ideyası idi, çünki professor gedəndən sonra Erkül Puaro sanki yuxuda imiş kimi kresloya çöküb dodaqaltı donquldandı:

Heraklın qoçaqlıqları... Bununla belə, bu yalnız ideyadır.

Ertəsi gün səhərdən axşamadək Puaro diqqətini topla-
yaraq bütün gününü dana dərisindən hazırlanmış bəzəkli
qalın cildli və bir qalaq nazik kitabları öyrənməyə həsr
etdi, eyni zamanda, aradabir katibəsi Miss Lemonun (o,
işdən əlavə suallar verən qızlardan deyildi) makinada ya-
zıb gətirdiyi vərəqləri yerbəyer etməyə macal tapdı. Miss
Lemon zərrə qədər maraq göstərmədən hərgünkü işgüzar-
lığı ilə Herakl haqqında lazım olan məlumatları Puaroya
təqdim etdi.

Erkül Puaro “məşhur qəhrəman, ölümündən son-
ra allahlar sırasına daxil edilmiş Herakl” haqqında antik
araşdırmalar dənizinə baş vurdu. Amma belə üzgüçülük
ona əziyyətli və usandırıcı göründü. Puaro masa arxa-
sından qalxmadan bir neçə saat ərzində alnını qırışdırı-
raq qeydlər apardı, müxtəlif nəşrlərə və Miss Lemonun
gətirdiyi vərəqlərə nəzər saldı. Nəhayət, o, kreslonun arxa-
sına söykənərək başını buladı. Dünənki xoş, ümidverici
əhvali-ruhiyyəsi yox olmuşdu. Əcəb adamlarıq!

Götürək elə bu Herakl – yaman da qəhrəmandır! Çox
da ağıllı olmayan, cinayətə meyilli, sağlam cüssəli yekəpər!
Puaro onu Alfred Düran adlı bir qəssaba oxşatdı. Həmin
şəxs 1895-ci ildə bir neçə uşağı qətlə yetirdiyinə görə
məhkum edilmişdi. O da öküz kimi qüvvətli olmasıyla
fərqlənirdi. O zaman məhkumun epilepsiyadan əziyyət
çəkməsi onu müdafiə etdi. Burada tərəddüd etmək lazım
gəlmədi, yalnız bu xəstəliyin ağır, yoxsa yüngül formalı ol-
masına görə günlərlə mübahisələr getdi.

Görünür, Herakl da bu xəstəliyin ağır formasına
mübtəla olmuşdu. Yox, Puaro başını yellətdi, ola bilsin,
qədim yunanlarda belə insanları qəhrəman hesab edirdilər,
bizim cəmiyyətdə bu keçməz. Düzü, antik mədəniyyət Pu-